

Poznámky k neohebným slovním druhům

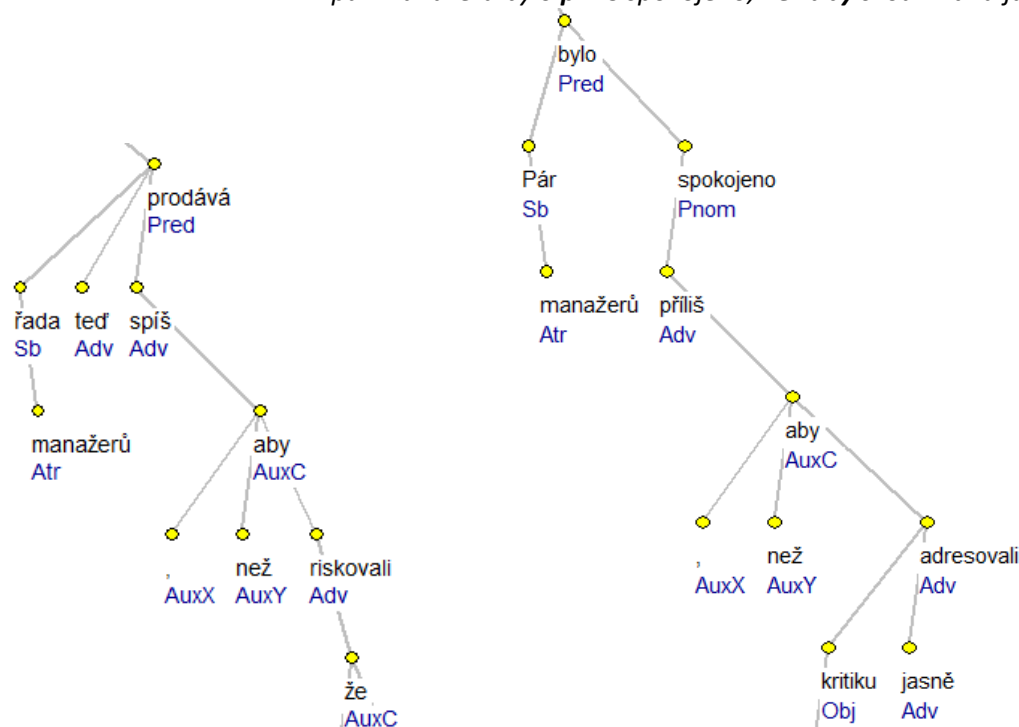
než aby

Víceslovná podřadicí spojka účinková. Anotace: *aby*. AuxC [*než*.AuxY]

Vedlejší věta (Adv) zpravidla závisí na adverbium jako *spíše, příliš, tak*

Př. 1: řada manažerů *teď spíše* prodává, **než aby** riskovali, že jejich zisky půjdou ještě níž

Př. 2: pár manažerů bylo *příliš* spokojeno, **než aby** svou kritiku jasně adresovali

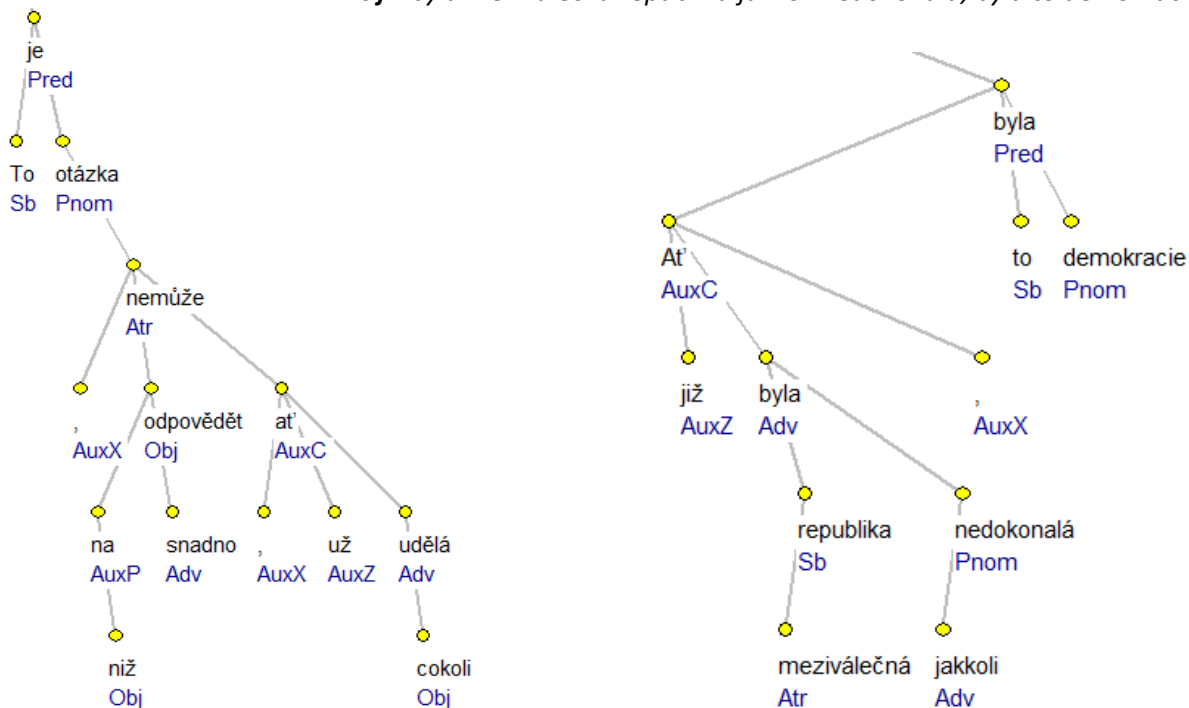

ať už/již

už/již – modifikátor spojky: AuxZ

Př. 3: *To je otázka, na niž nemůže odpovědět snadno, ať už* udělá cokoli

Př. 4: **Ať již** byla meziválečná republika jakkoli nedokonalá, byla to demokracie

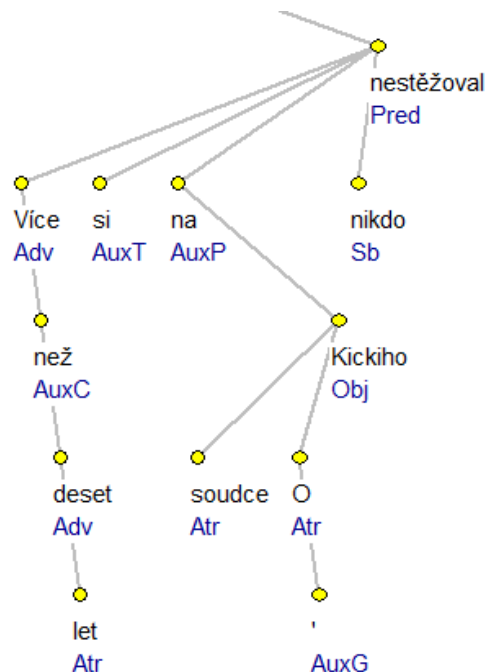
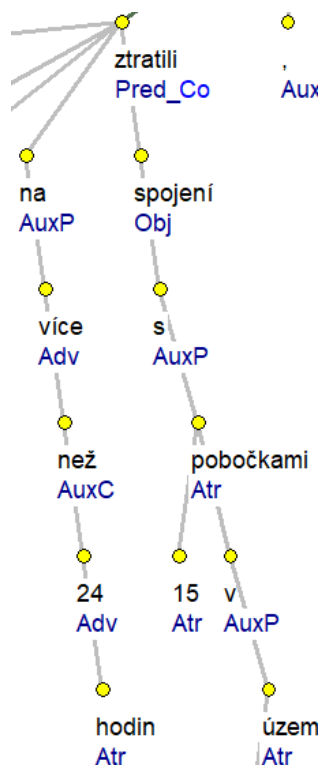

více než (víc jak)

A. Srovnání: než.AuxC

Př. 5: *na více než 24 hodin ztratili spojení s 15 pobočkami v postiženém území*

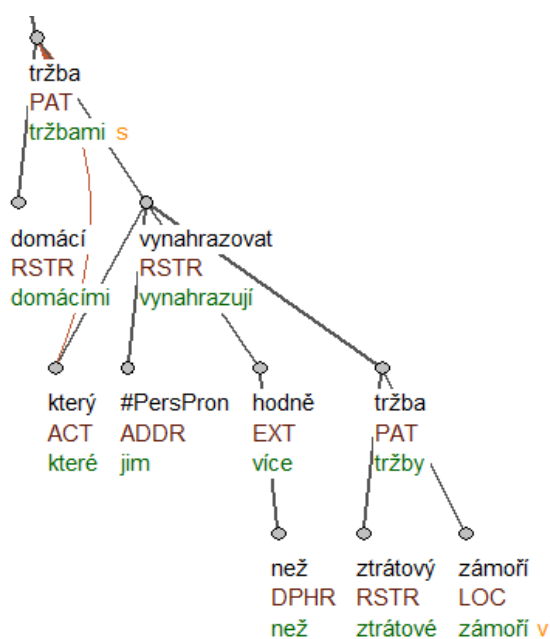
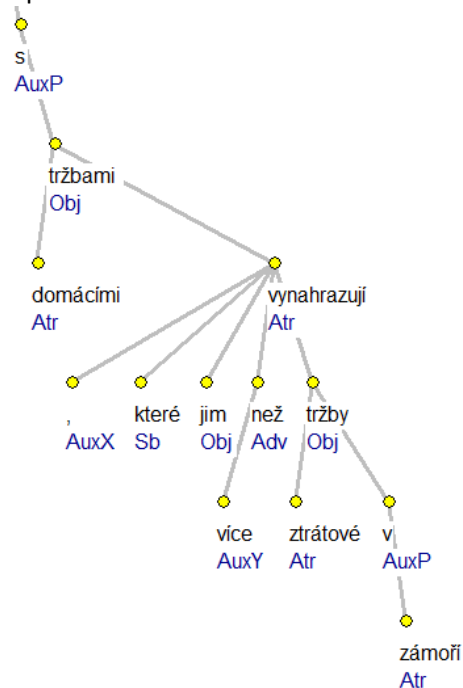
Př. 6: *více než deset let si na soudce O'Kickiho nikdo nestěžoval*

B. Frazém: více.AuxY než.Adv

Př. 7: *Jsou spokojeni s domácími tržbami, které jim více než vynahrazují ztrátové tržby v zámoří.*

Viz i př. 13 níže.

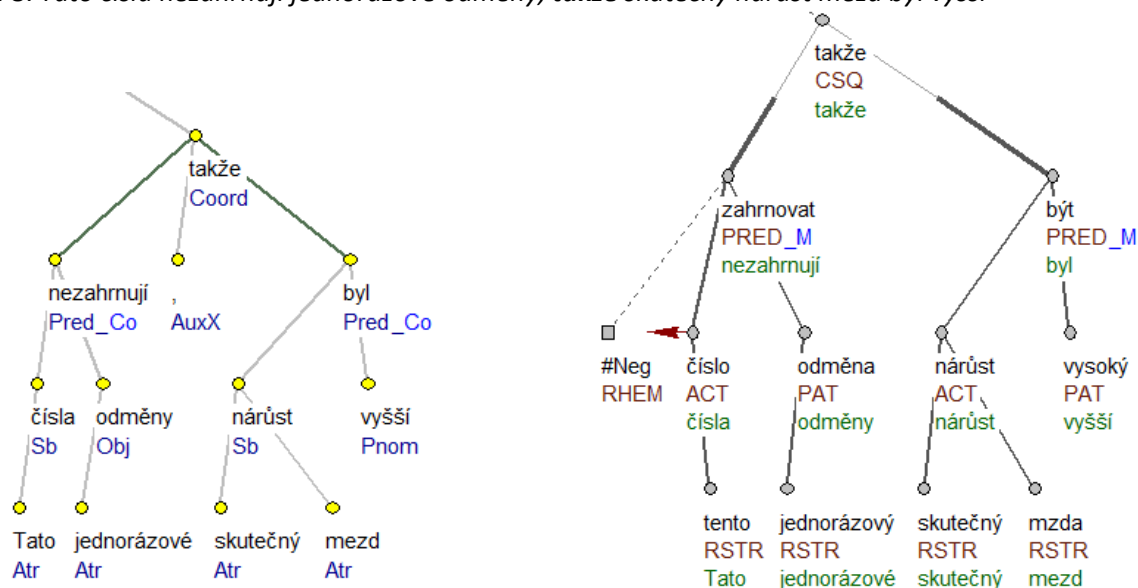

takže, aniž, načež, pročež, začez, přičemž

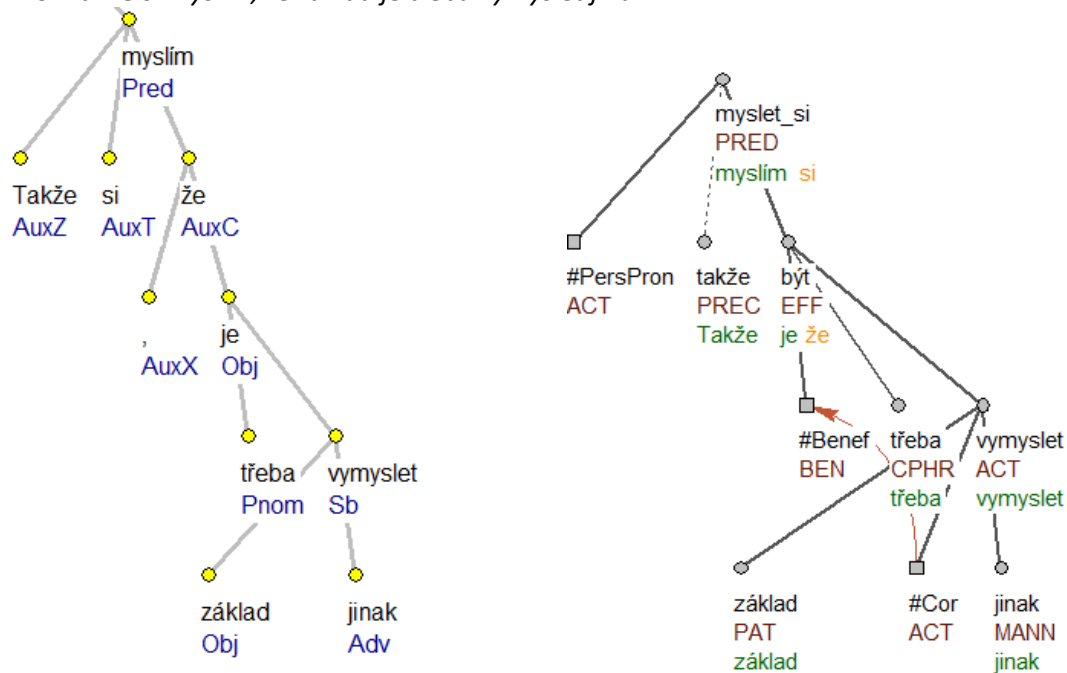
Souřadící spojky. Coord nebo AuxZ (PREC)

(Tagy různé: *takže, aniž* J, -----; *přičemž, načež* Db-----; *pročež* Db-----
----- a J^-----)

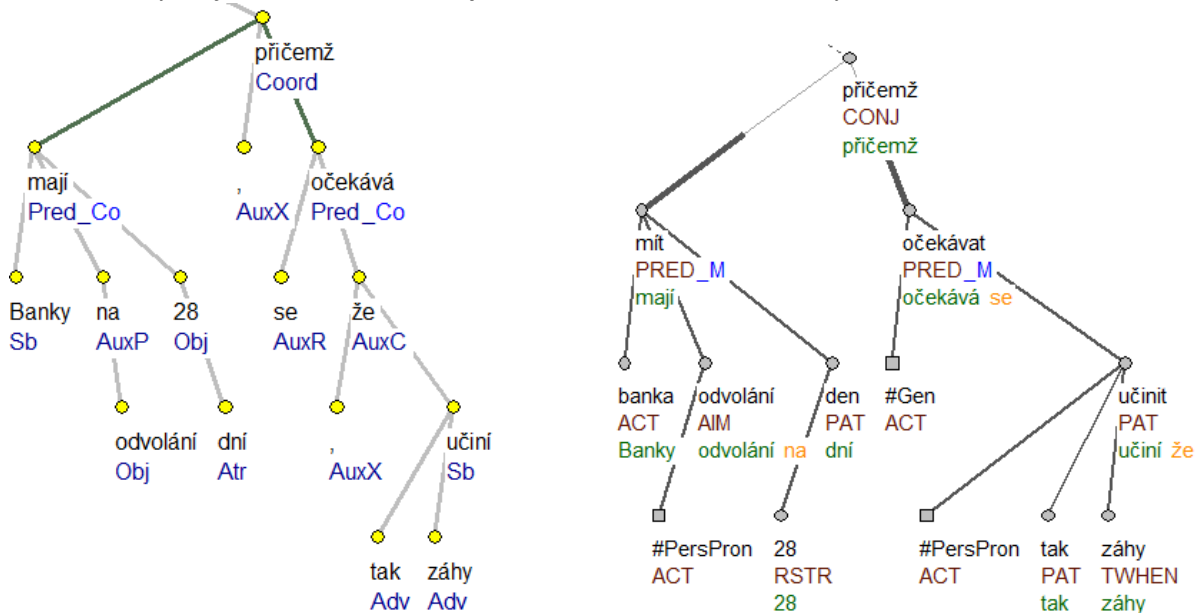
Př. 8: *Tato čísla nezahrnují jednorázové odměny, takže skutečný nárůst mezd byl vyšší*

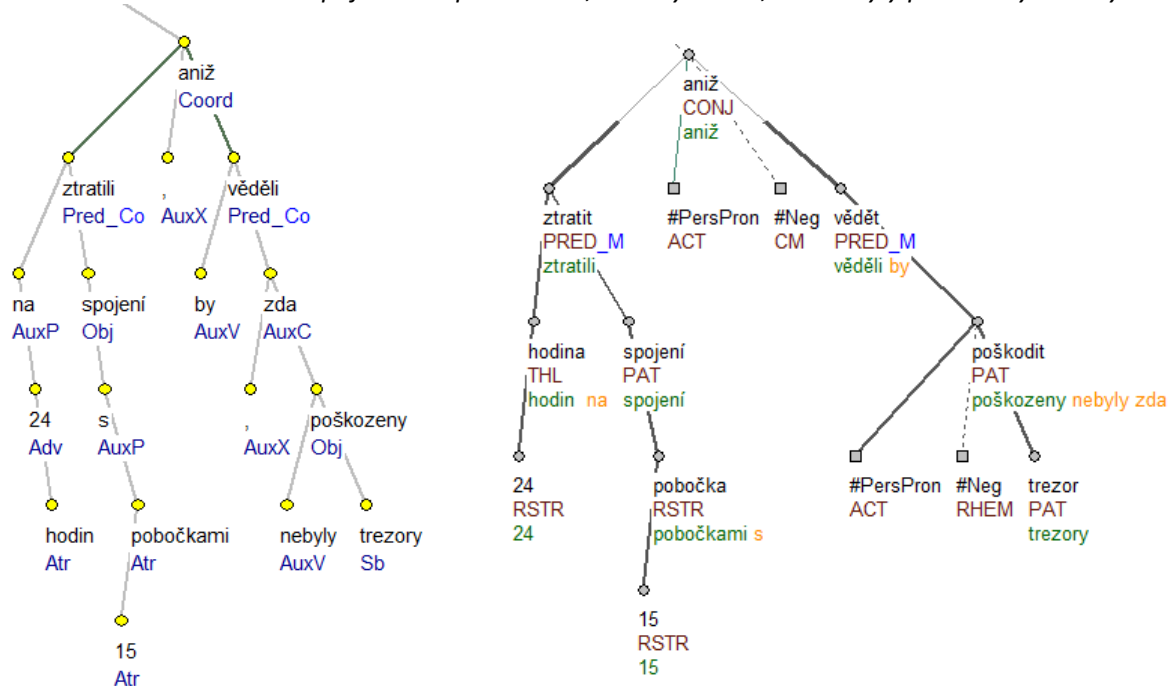
Př. 9: **Takže** si myslím, že základ je třeba vymyslet jinak.

Př. 10: Banky mají na odvolání 28 dní, **přičemž** se očekává, že tak záhy učiní

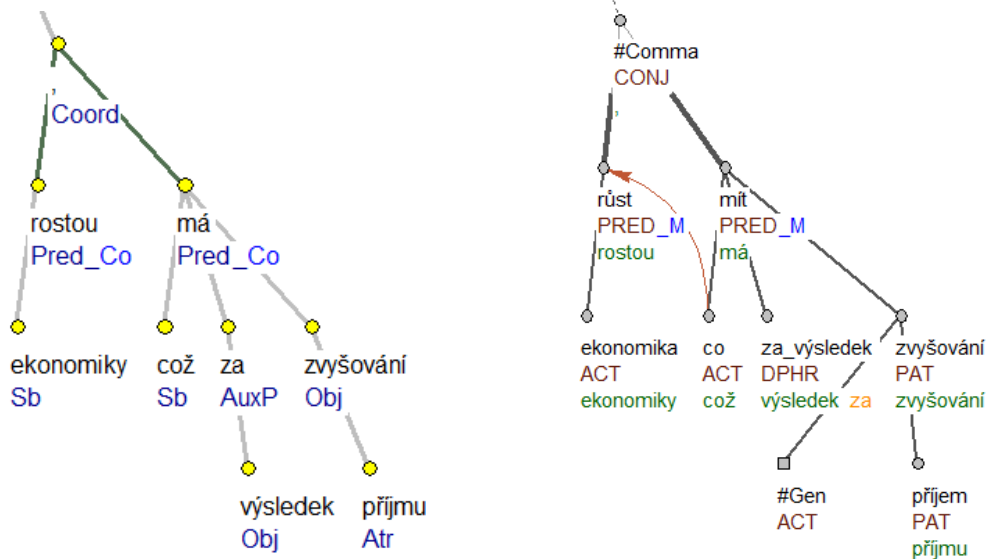
Př. 11: na 24 hodin ztratili spojení s 15 pobočkami, **aniž** by věděli, zda nebyly poškozeny trezory

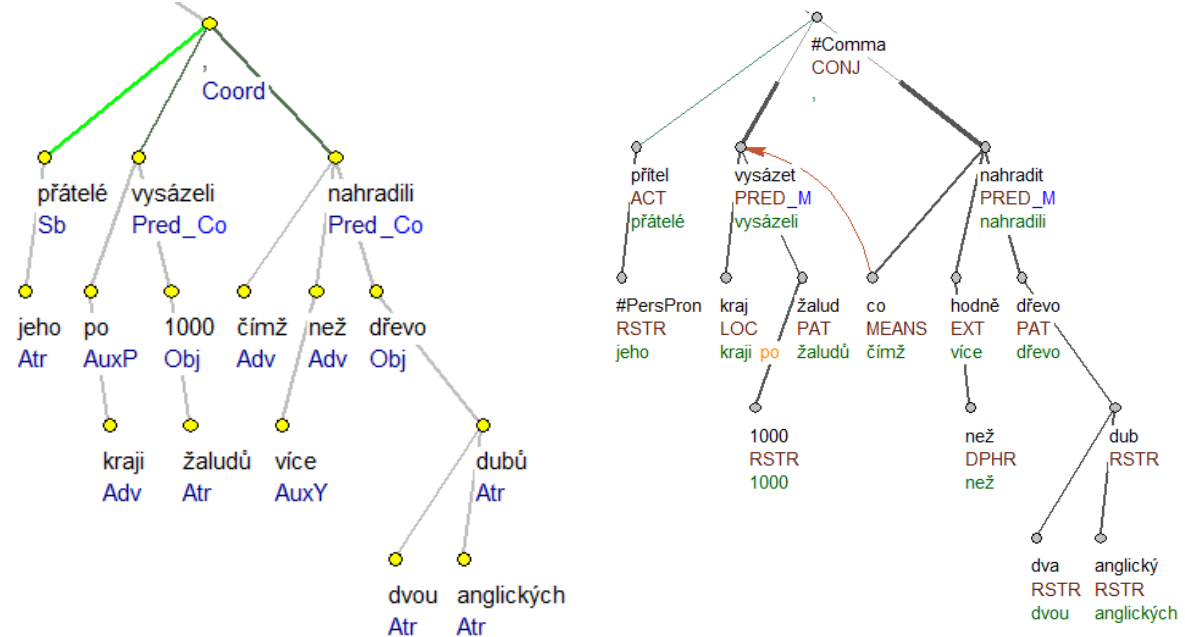
což, čímž, o čemž

Vztažné zájmeno má svoji syntaktickou funkci, a fun, ale anotujeme jako souřadnost (Apos nebo Coord – zpravidla čárka). Trošku podivné ☺

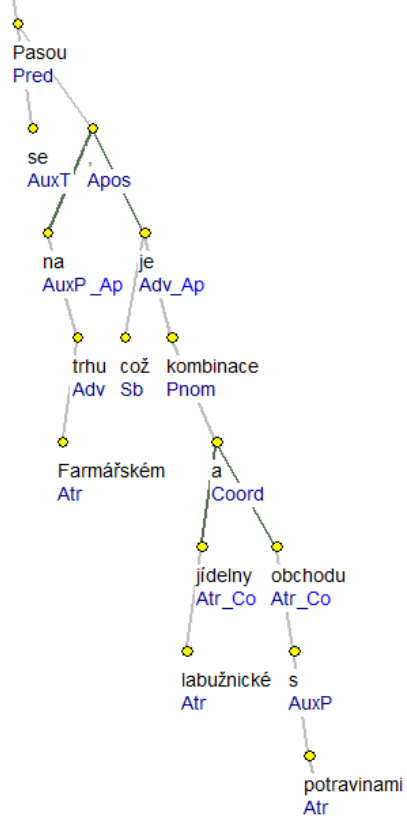
Př. 12: ekonomiky rostou, **což** má za výsledek zvyšování příjmu

Př. 13: jeho přátelé po kraji vysázeli 1000 žaludů, **čímž** více než nahradili dřevo dvou anglických dubů

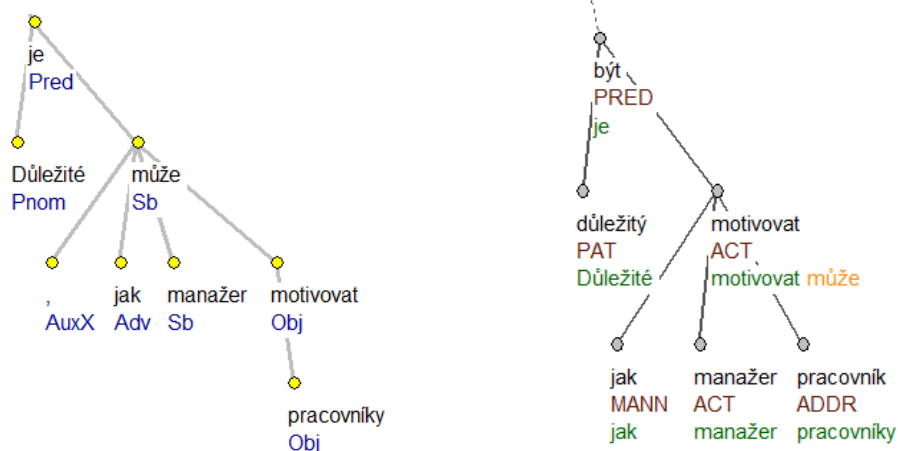
Př. 14: *Pasou se na Farmářském trhu, **což** je kombinace labužnické jídelny a obchodu s potravinami,*
-- apozice s předložkovou frází

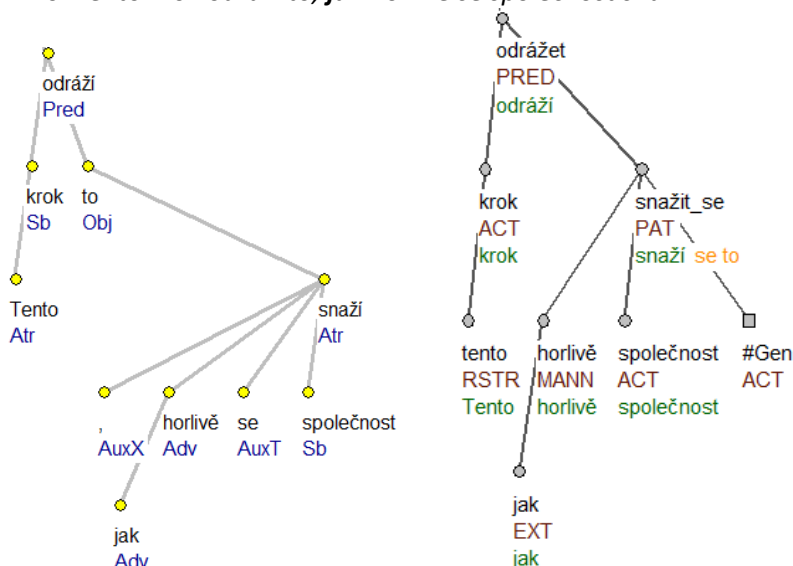
jak

A. Příslovce: Adv (na t-rovině samostatný uzel, tag Db-----)

Př. 15: *Důležité je, **jak** může manažer motivovat pracovníky.*

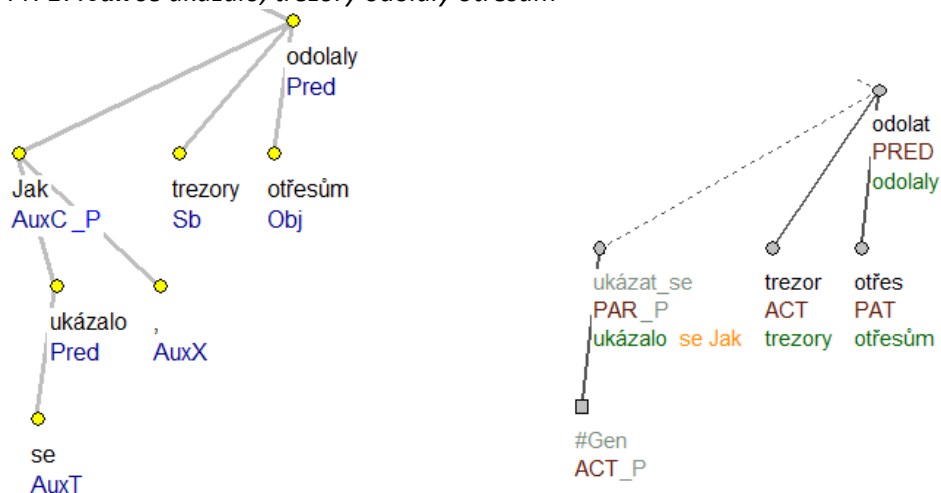

Př. 16: *Tento krok odráží to, **jak** horlivě se společnost snaží*

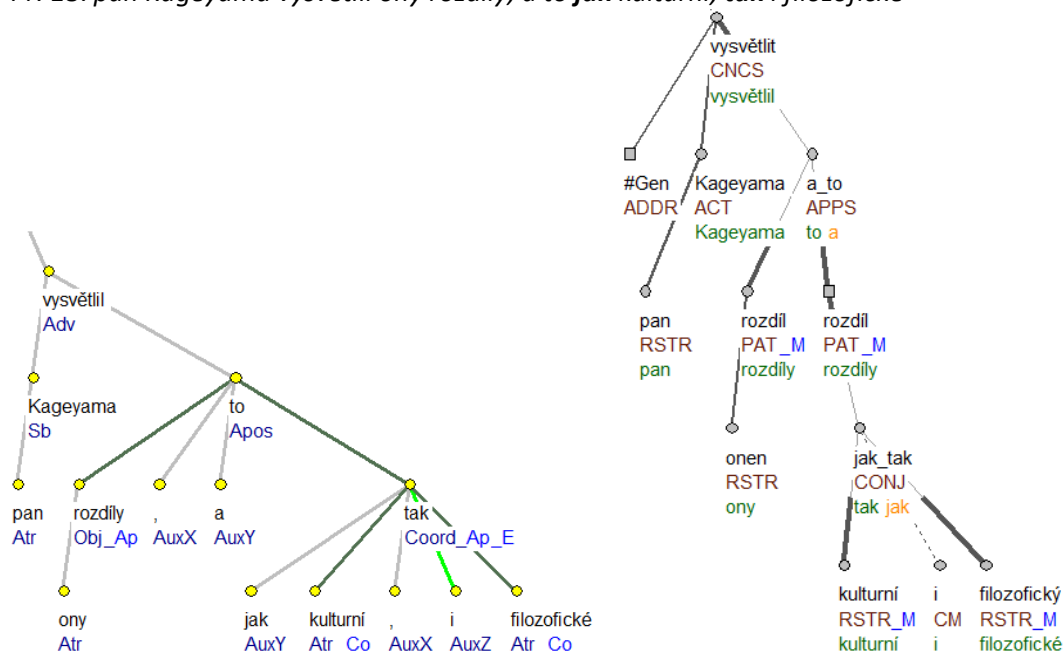
B. Podřadící spojka: AuxC (na t-rovině schovaný uzel, tag J, -----)

Př. 17: ***Jak** se ukázalo, trezory odolaly otřesům*

C. Souřadící spojka *jak_tak*: AuxY (na t-rovině: *jak_tak*.CONJ, tag J^-----)

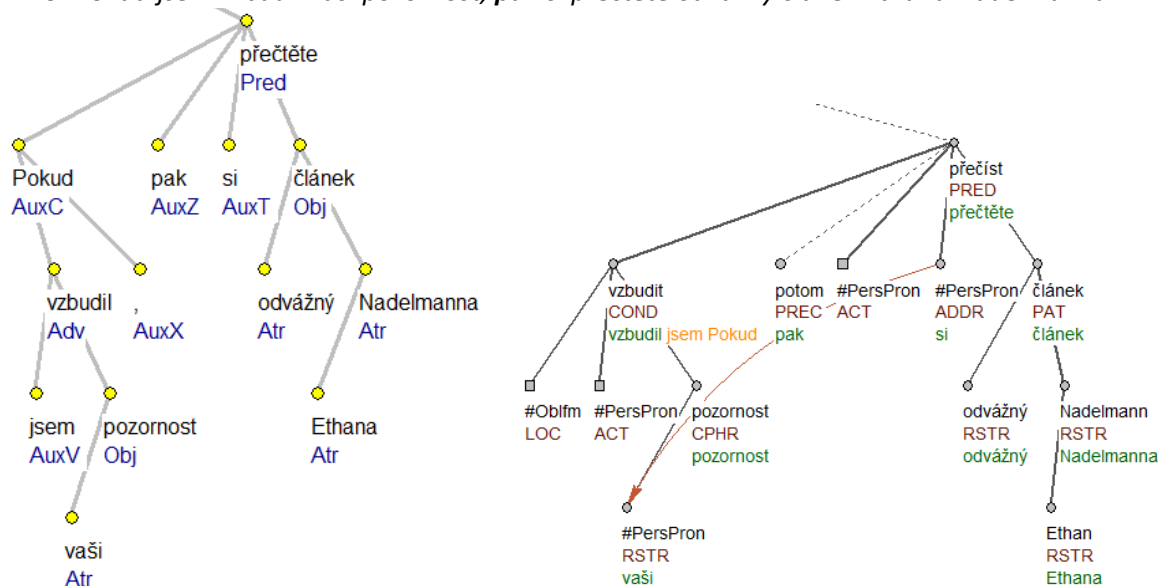
Př. 18: *pan Kageyama vysvětlil ony rozdíly, a to jak kulturní, tak i filozofické*

pokud – pak, pokud – tak, když – tak, jestli – pak

Dvojčlenné podřadící spojovací výrazy; výraz ve větě řídící (na t-rovině PREC): AuxZ

Př. 19: *Pokud jsem vzbudil vaši pozornost, pak si přečtěte odvážný článek Ethana Nadelmanna.*

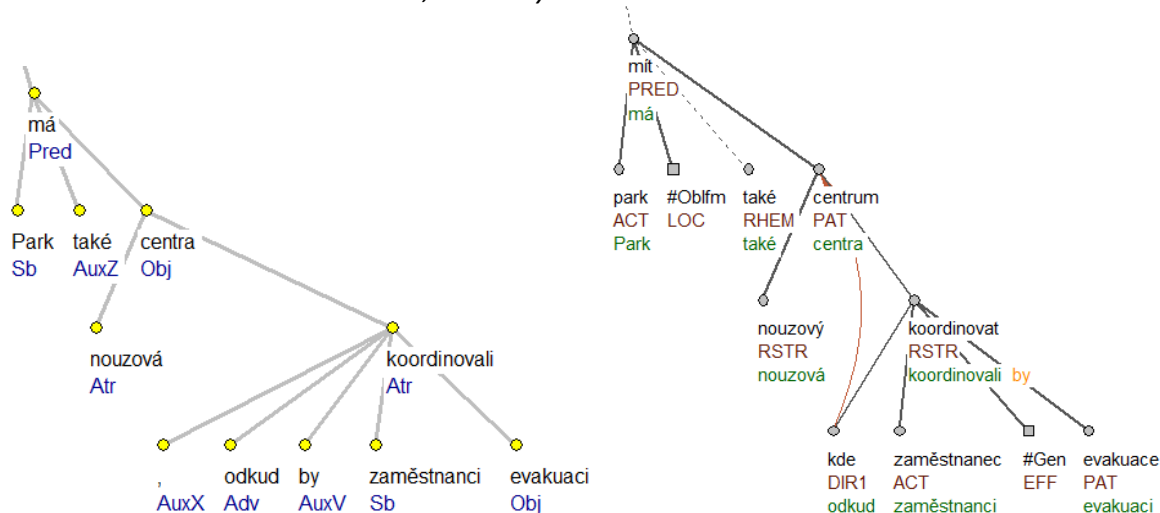

pokud, dokud vs. odkud

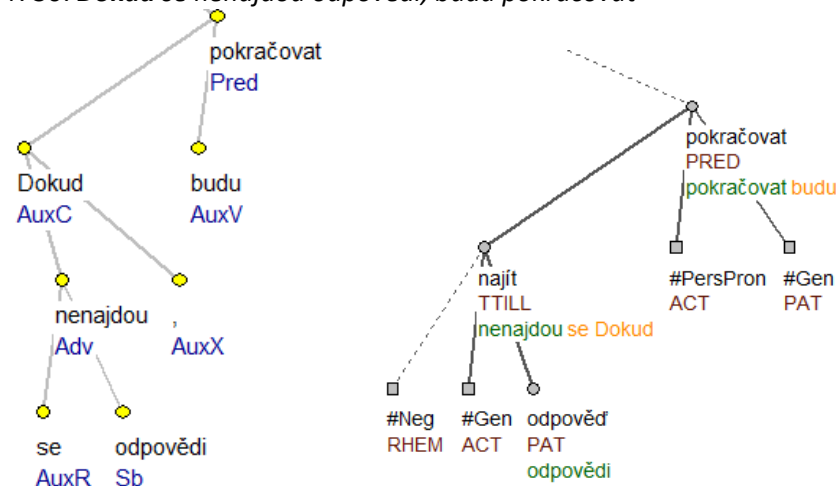
pokud, dokud – podřadicí spojky *AuxC*, na t-rovině schovaný uzel, tag *J*, -----

odkud – adverbium *Adv*, na t-rovině samostatný uzel, tag *Db*-----

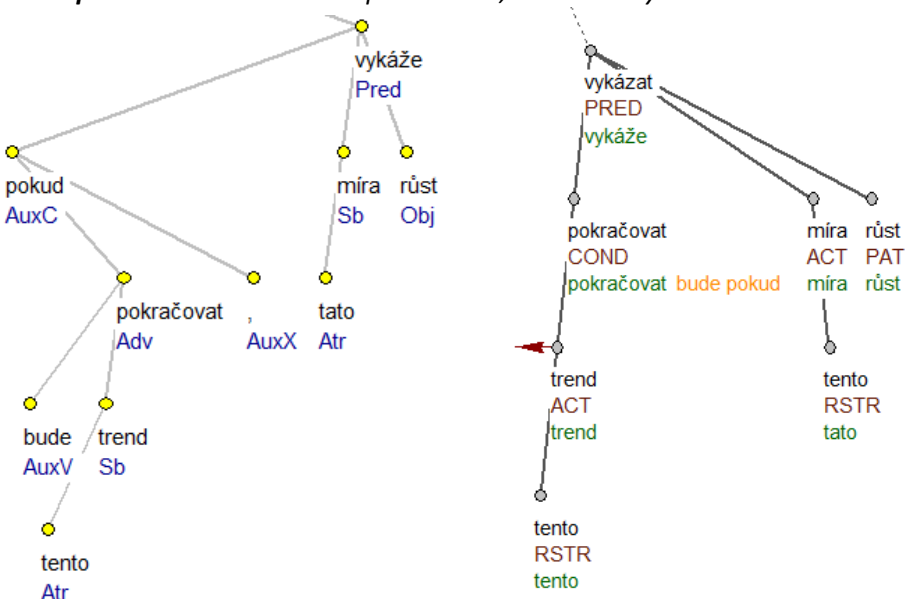
Př. 29: *Park má také nouzová centra, **odkud** by zaměstnanci koordinovali evakuaci*

Př. 30: ***Dokud** se nenajdou odpovědi, budu pokračovat*

Př. 31: ***pokud** bude tento trend pokračovat, tato míra vykáže růst*

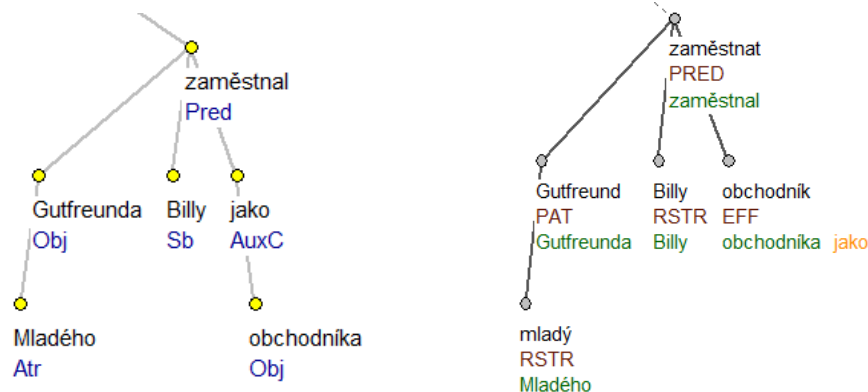
jako

Tag pouze pro podřadící spojku $\mathcal{J}$, -----, ale rozlišujeme funkci souřadící a podřadící.

A. podřadící spojka AuxC

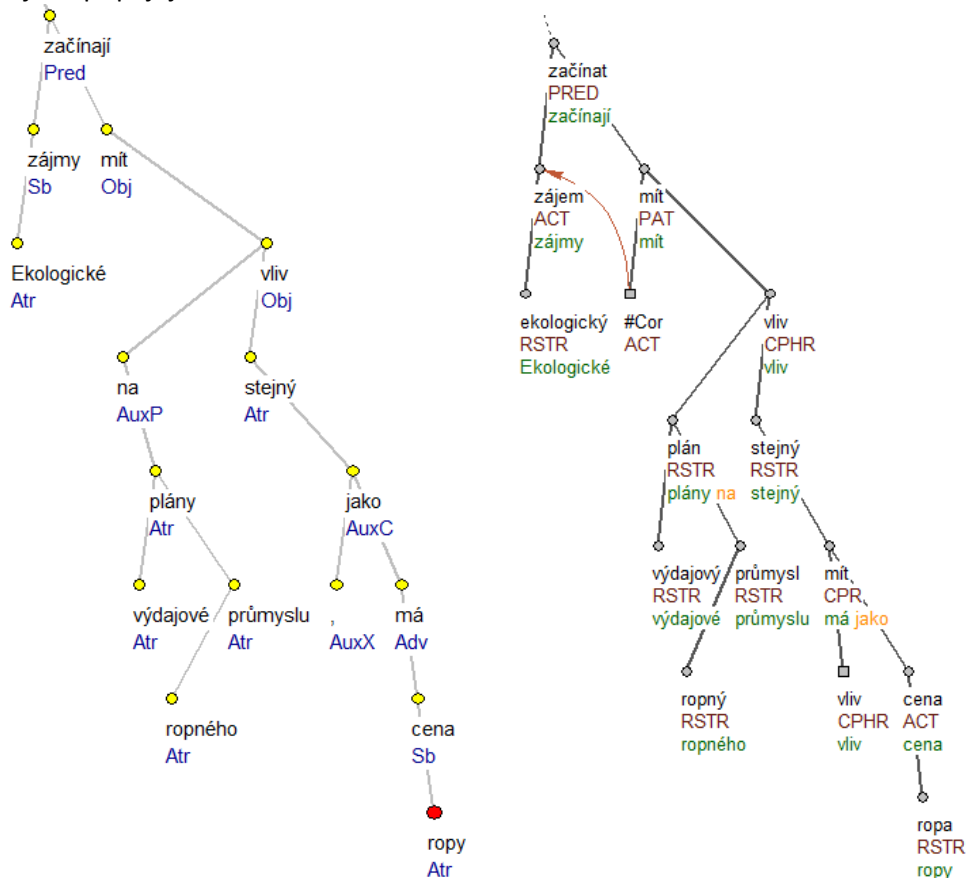
Př. 32: Mladého Gutfreunda Billy zaměstnal **jako** obchodníka.

- *jako* připojuje valenční člen s afunem Obj

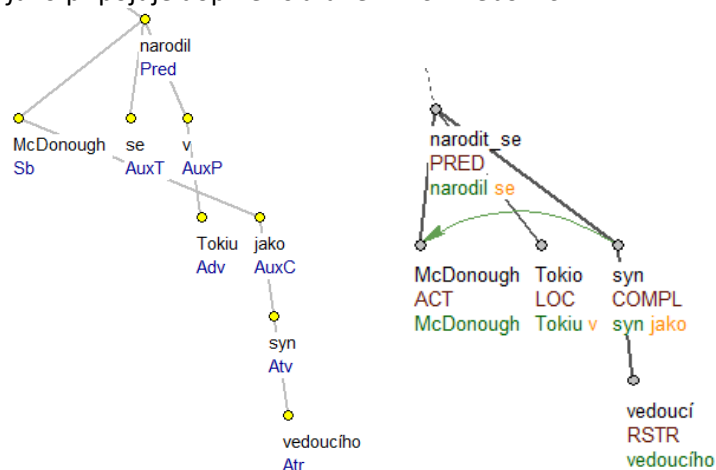

Př. 33: Ekologické zájmy začínají mít na výdajové plány ropného průmyslu stejný vliv, **jako** má cena ropy.

- *jako* připojuje srovnání s afunem Adv

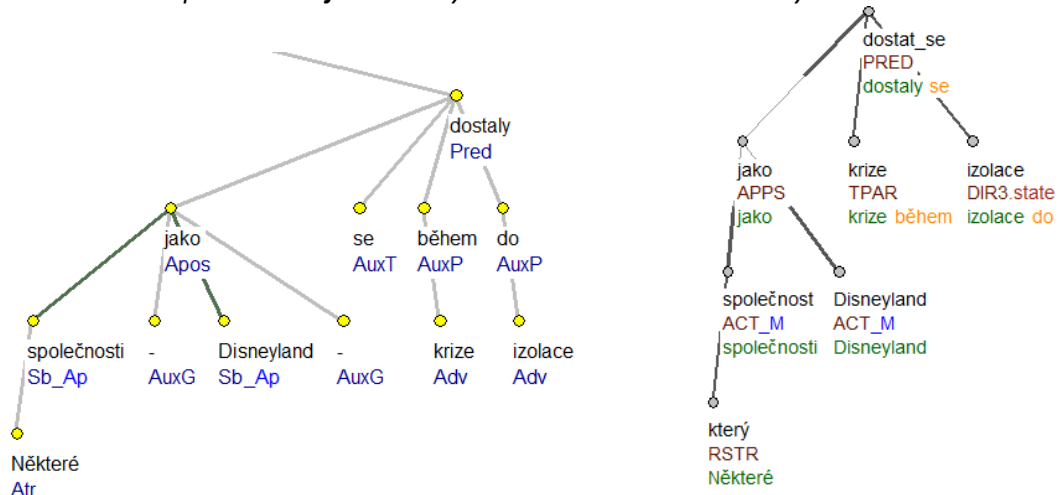
Př. 34: McDonough se narodil v Tokiu **jako** syn vedoucího
 - jako připojuje doplněk s afunem Atv nebo AtvV

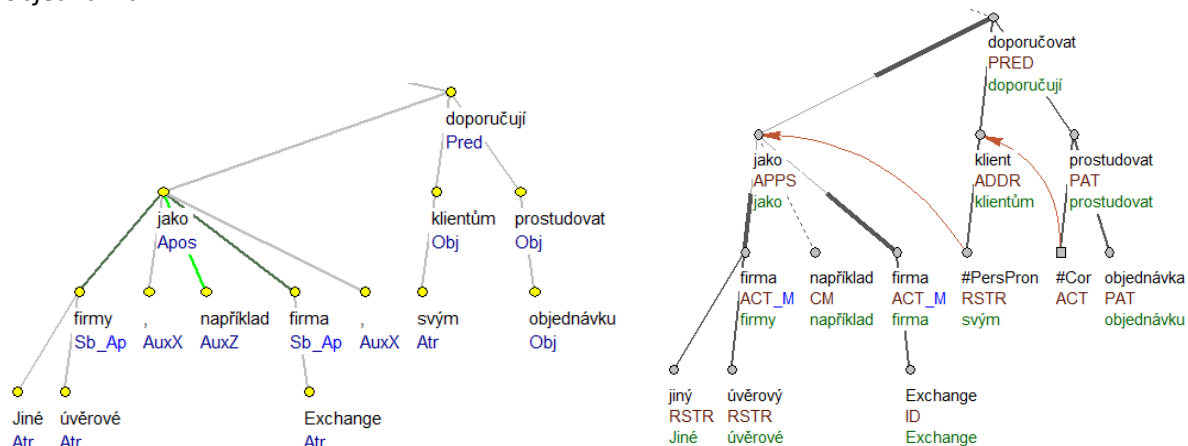
B. souřadící spojka Coord|Apos

- apozice (*jako je, jako například*): Apos

Př. 35: Některé společnosti - **jako** Disneyland - se během krize dostaly do izolace.

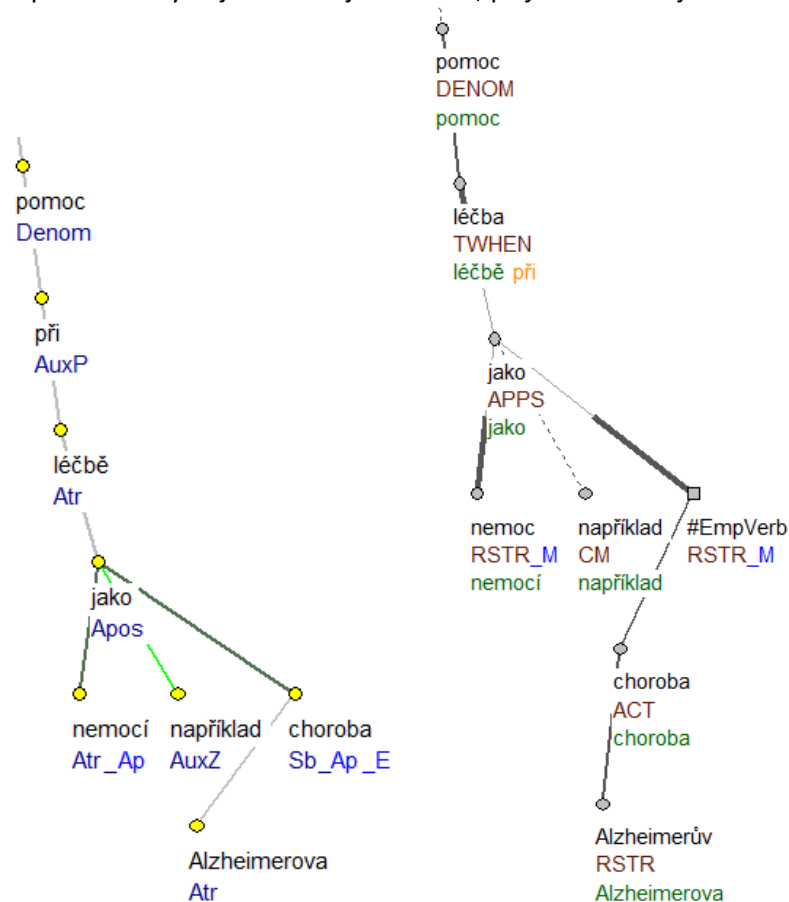

Př. 36: Jiné úvěrové firmy, **jako například** firma Exchange, svým klientům doporučují prostudovat objednávku.

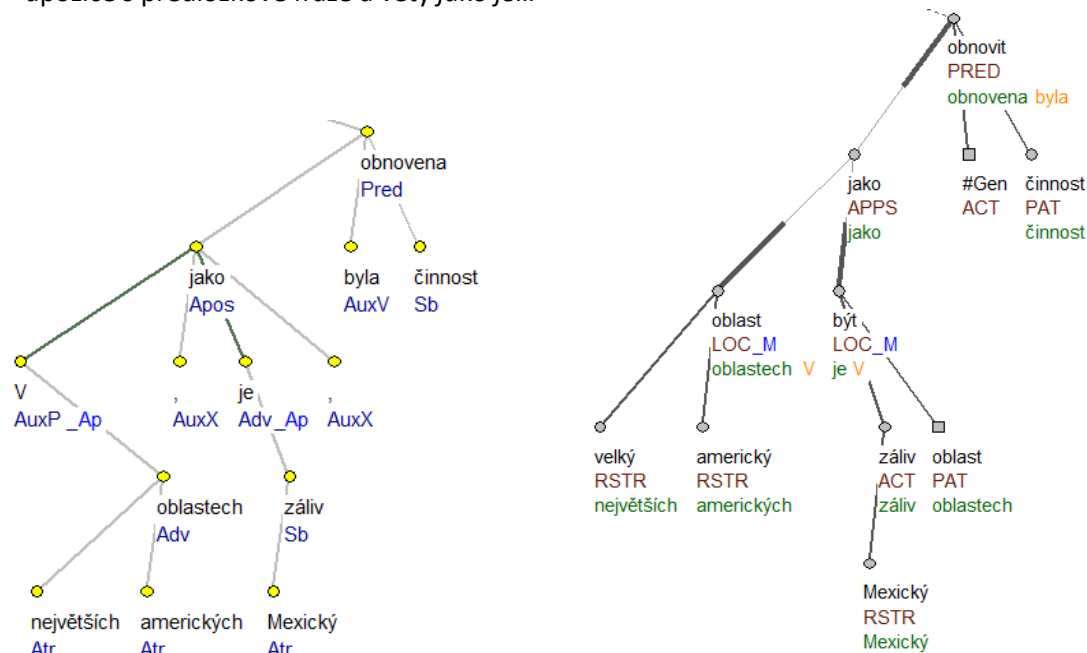
Př. 37: pomoc při léčbě nemocí **jako například** Alzheimerova choroba

- apoziční členy nejsou ve stejném tvaru, po **jako** následuje nominativ (elipsa *být*)

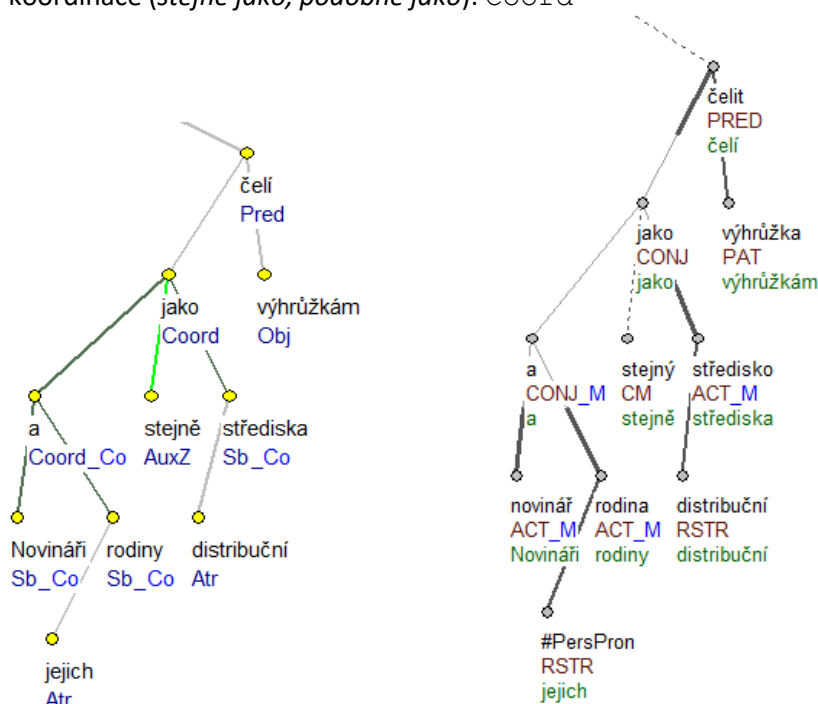
Př. 38: V největších amerických oblastech, **jako je** například Mexický záliv, byla obnovena činnost.

- apoze s předložkové fráze a věty jako je...

Př. 39: *Novináři a jejich rodiny **stejně jako** distribuční střediska čelí výhrůžkám.*

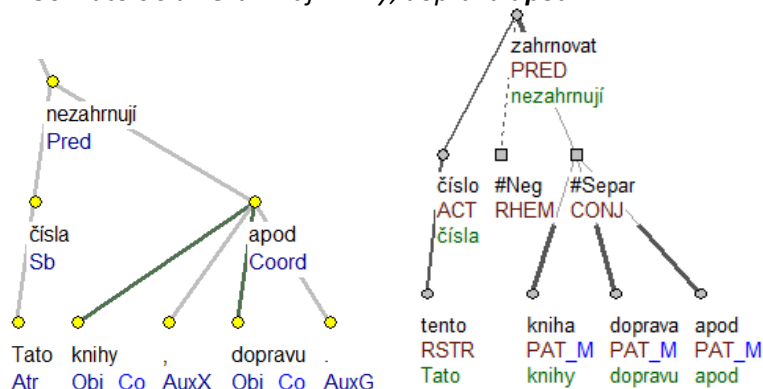
- koordinace (*stejně jako*, *podobně jako*): Coord

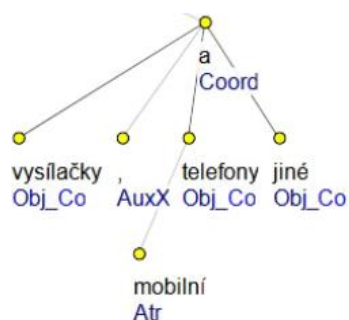
atd. apod. aj. vs. a tak podobně, a jiné

Zkratka je kořenem koordinační struktury s afunem Coord (! jinak než na t-rovině); rozeepsaná podoba - a jako Coord a ostatní části jako poslední člen koordinace (stejně jako t-rovina).

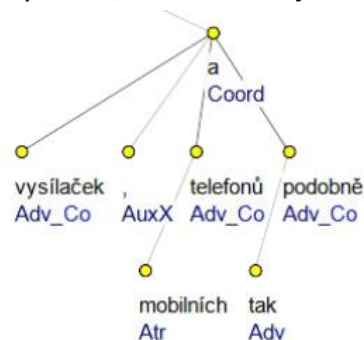
Př. 50: *Tato čísla nezahrnují knihy, dopravu **apod.***

Př. 51: *mít vysílačky, mobilní telefony **a jiné***

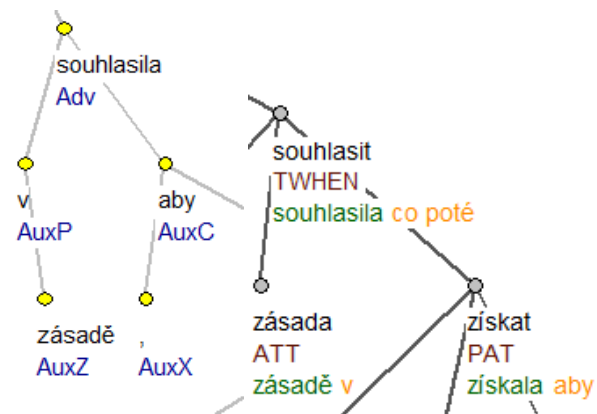
Př. 52: *bez vysílaček, mobilních telefonů **a tak podobně***

- zachycujeme strukturu, AuxZ

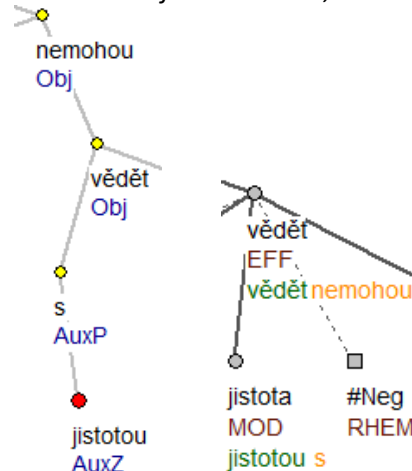
v zásadě.ATT

Př. 60: *v zásadě souhlasila, aby získala...*

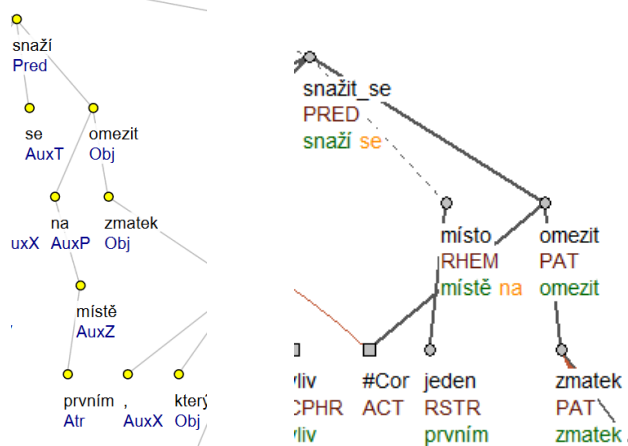
s jistotou.MOD

Př. 61: *nemohou s jistotou vědět, že...*

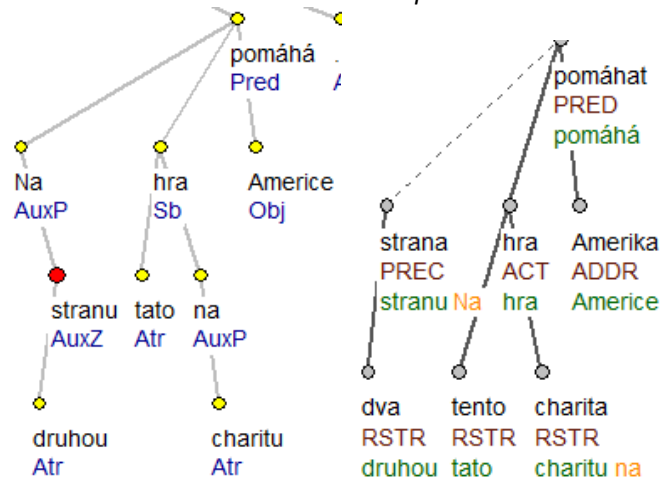
na prvním místě.RHEM

Př. 62: *snaží se na prvním místě omezit zmatek..*

na druhou stranu.PREC

Př. 63: *Na druhou stranu tato hra pomáhá Americe.*

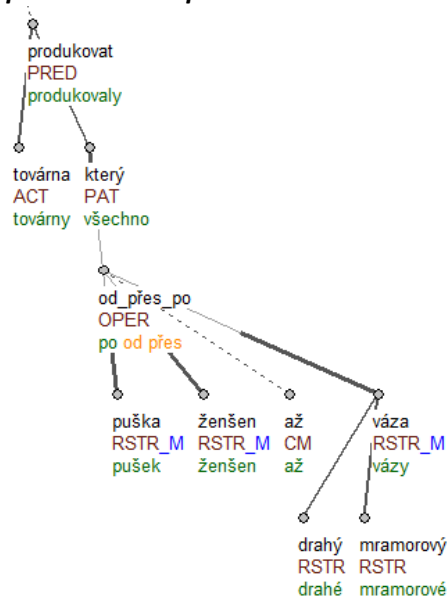
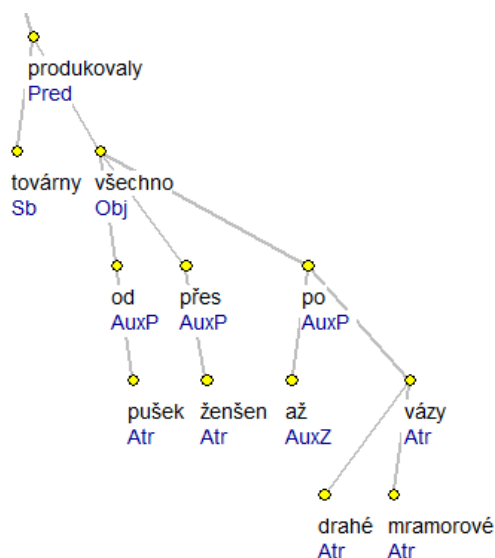

Předložky

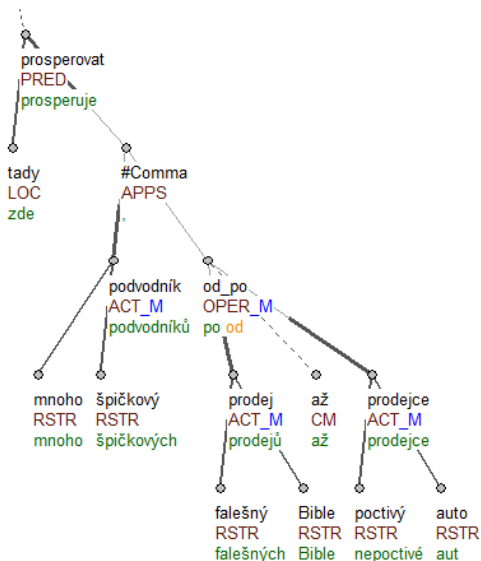
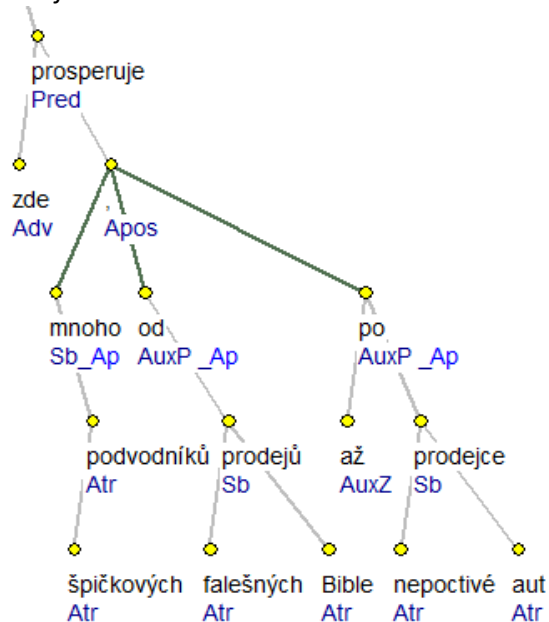
od přes po, od do, versus, ku

Předložky *od-přes-do/po*, *od-do/po*, *versus*, *ku* jsou na t-rovině zachyceny jako souřadnost; na a-rovině anotujeme závislostní vztah.

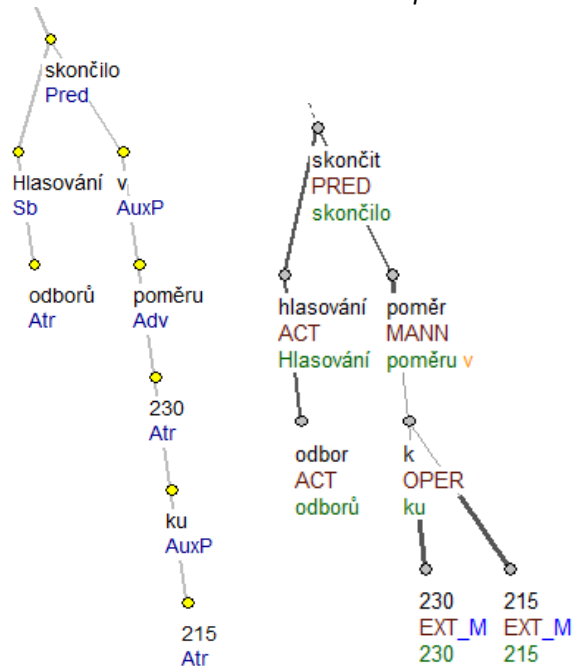
Př. 70: továrny produkovaly všechno **od** pušek **přes** ženšen **až po** drahé mramorové vázy

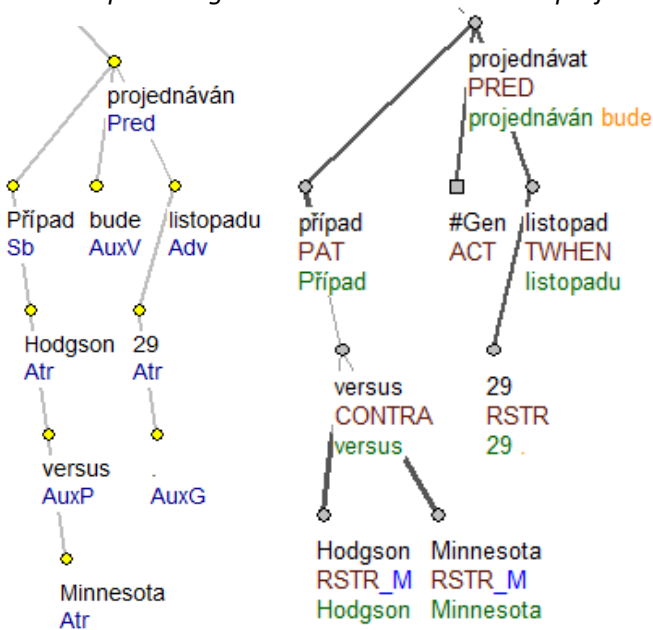
Př. 71: zde prosperuje mnoho špičkových podvodníků, **od** falešných prodejů Bible **až po** nepoctivé prodejce aut

Př. 72: Hlasování odborů skončilo v poměru 230 ku 215

Př. 73: Případ Hodgson **versus** Minnesota bude projednáván 29. listopadu

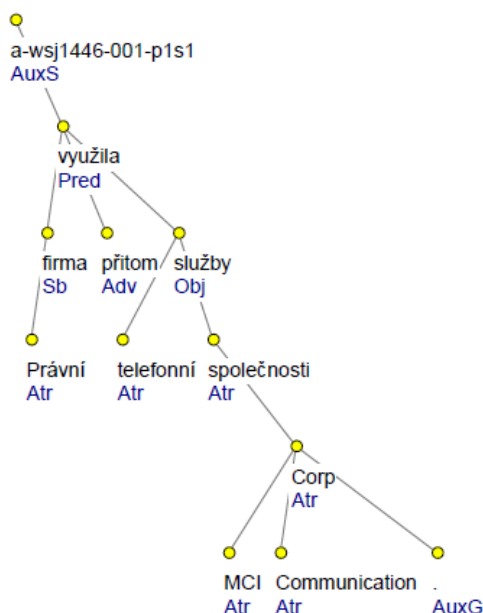
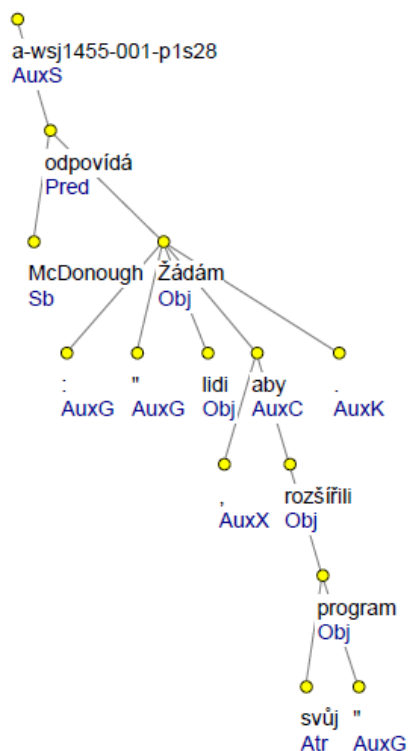

Interpunkce

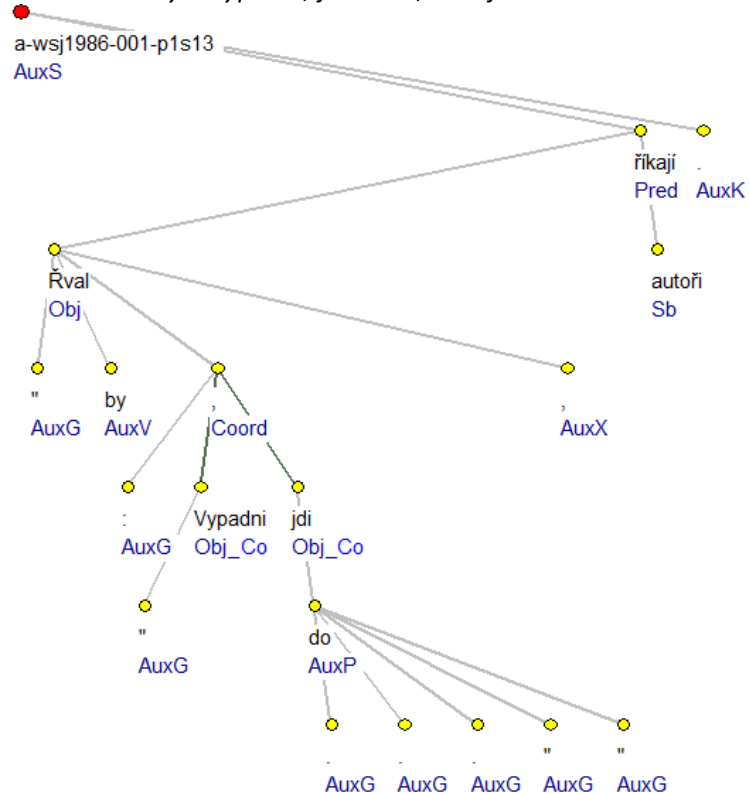
- **koncová interpunkce má nejmenší prioritu.**

Př. 75: *McDonough odpovídá: "Žádám lidi, aby rozšířili svůj program."*

Př. 76: *Právní firma využila přitom telefonní služby společnosti MCI Communication Corp.*

Př. 77: *"Řval by: 'Vypadni, jdi do...'," říkají autoři.*

Pozn.: Přímou řeč chápeme formálně vzhledem k rozkolísanému používání uvozovek v textech.

Na kořen stromu věšíme koncovou interpunkci ve větách typu:

"V současné době je velký zmatek ohledně času," říká Howard Bloom.

Howard Bloom říká, že v současné době je velký zmatek ohledně času.

"V současné době je velký zmatek ohledně času."

(Howard Bloom říká: "Dříve to bylo snadné.") V současné době je velký zmatek ohledně času."

Na kořen přímé řeči věšíme koncovou interpunkci ve větách typu:

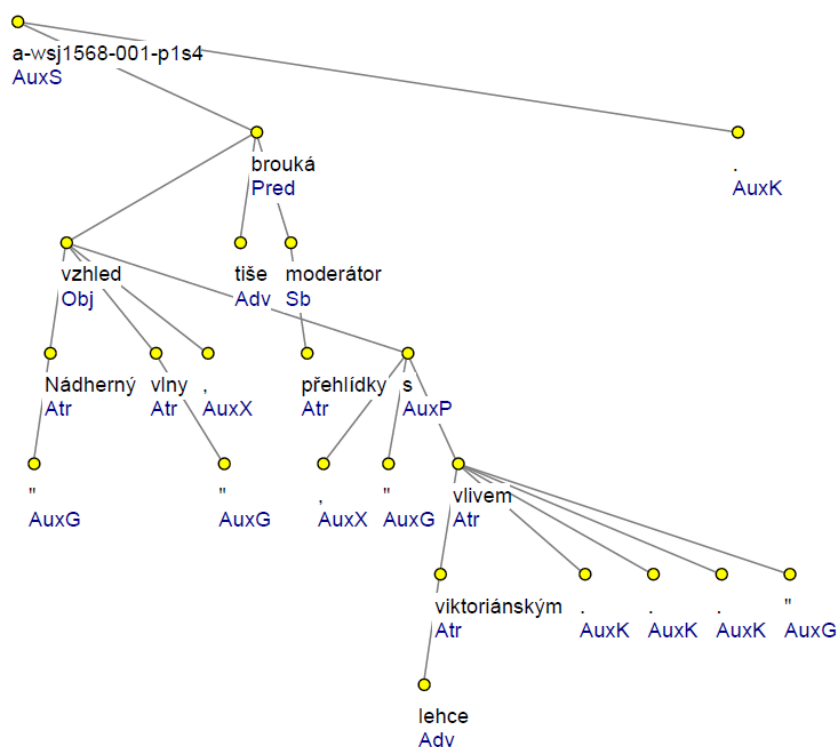
Howard Bloom říká: "V současné době je velký zmatek ohledně času."

Howard Bloom říká: "V současné době je velký zmatek ohledně času."

Howard Bloom říká: V současné době je velký zmatek ohledně času.

"V současné době," říká Howard Bloom, "je velký zmatek ohledně času."

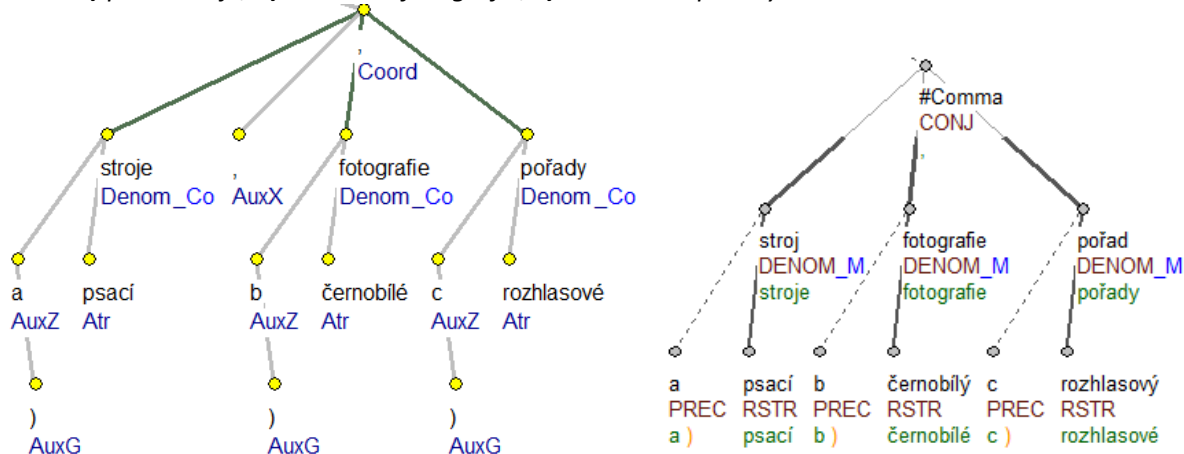
Př. 78: "Nádherný vzhled vlny," tiše brouká moderátor přehlídky, "s lehce viktoriánským vlivem...."

a) Praha b) Brno

Na t-rovině PREC, na a-rovině AuxZ

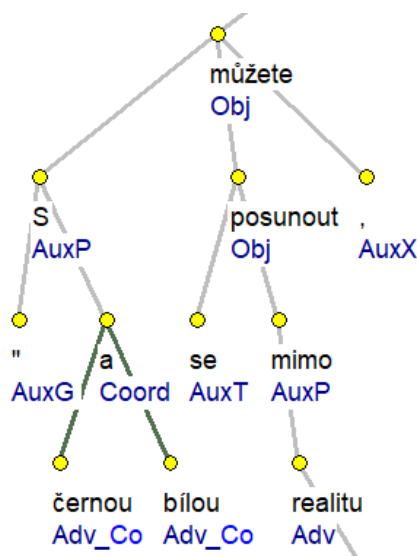
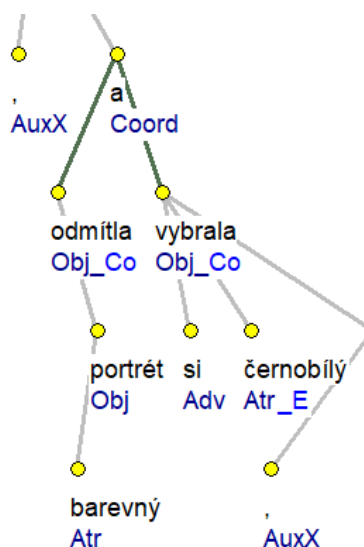
Př. 79: **a)** psací stroje, **b)** černobílé fotografie, **c)** rozhlasové pořady

Elipsa řídícího substantiva

Př. 80: *Odmítla barevný portrét a vybrala si černobílý.*

Př. 81: *S černou a bílou se můžete posunout mimo realitu.*

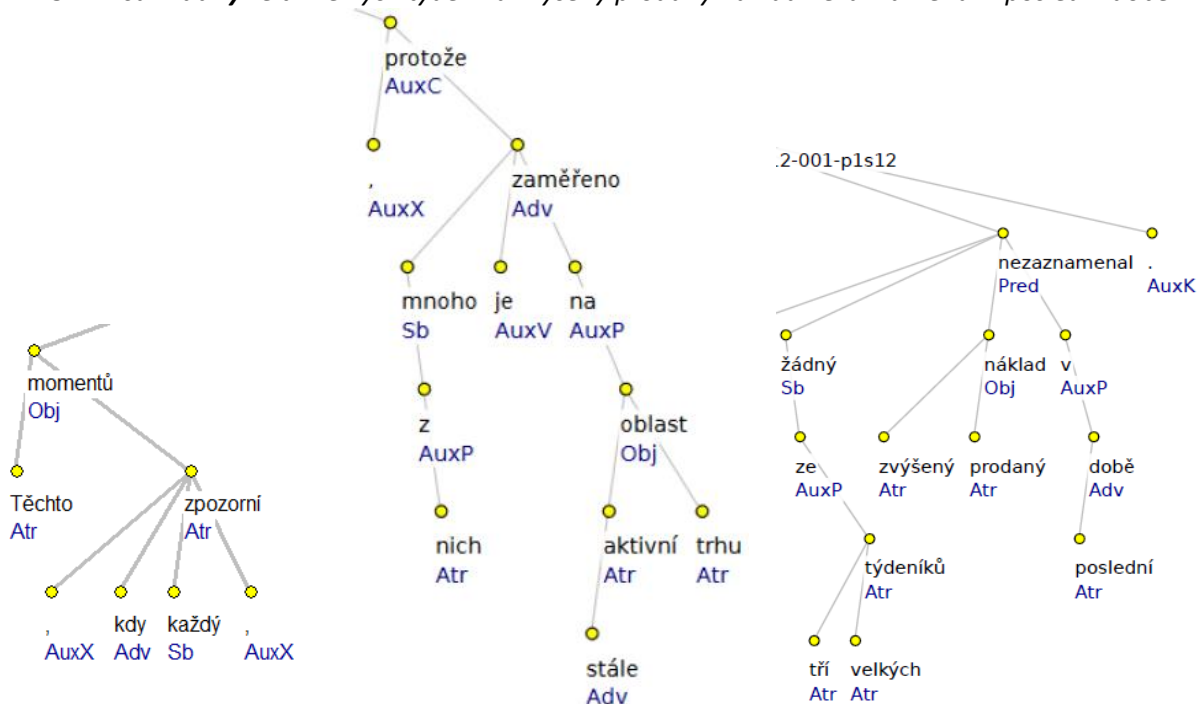
Číslovky (určité i neurčité), zájmena přebírají funkci substantiv

ostatní, jiní, každý, žádný, někteří, všichni, mnoho – u těchto slov neanotujeme elipsu substantiva

Př. 82: *Těchto momentů, kdy **každý** zpozorní, ...*

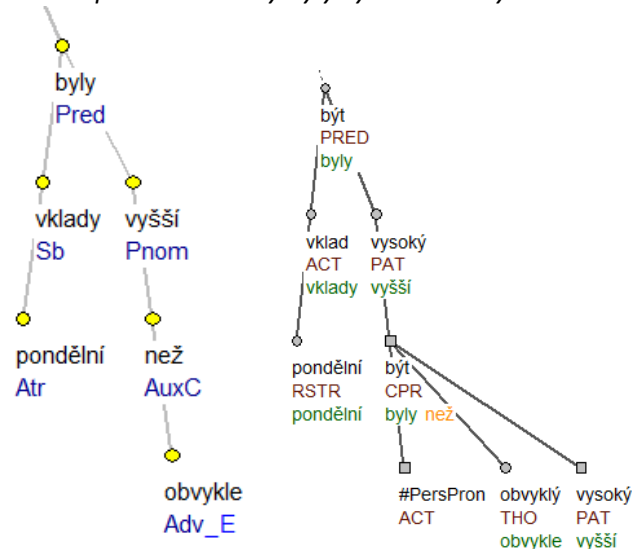
Př. 83: *produkty společnosti Microsoft jdou na odbyt **mnohem více**, protože **mnoho** z nich je zaměřeno na stále aktivní oblast trhu.*

Př. 84: *Avšak **žádný** ze tří velkých týdeníků zvýšený prodaný náklad nezaznamenal v poslední době.*

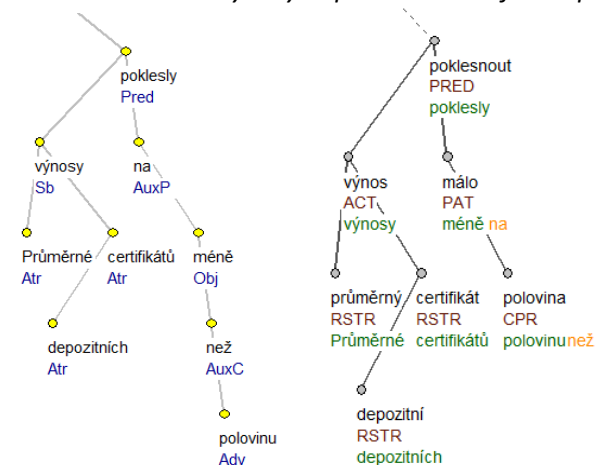

Srovnání

Př. 85: pondělní vklady byly vyšší než obvykle

Př. 86: Průměrné výnosy depozitních certifikátů poklesly na méně než polovinu

Př. 87: Průměrný výnos šestiměsíčních depozitních certifikátů na více než 90000 dolarů

